

La ciutadania davant l'ajut al desenvolupament

Daniel Pinazo

Psicòleg social i investigador del Centre d'Anàlisi de la Comunicació del Tercer Sector de la Universitat Jaume I, Castelló

L'informe del CIS de desembre de 2007 incloïa diverses preguntes sobre cooperació i algunes qüestions mereixen una especial atenció. Per una banda, el 85'1% dels enquestats opinen que Espanya "ha de cooperar internacionalment per ajudar a solucionar els problemes que tenen els països menys desenvolupats". Ara bé, el 48,2% dels enquestats creuen que aquesta ajuda no serveix a les seves finalitats. Per altra banda, d'aquests últims, el 78'8% opina que els ajuts "no arriben a aquells que realment ho necessiten".

Les persones enquestades són interrogades sobre la seva opinió respecte a l'eficàcia de les ONG i les empreses en la gestió de l'ajut a la cooperació. De les seves respostes es desprèn que entre el 60% i el 80% dels enquestats considera bastant o molt eficaç la tasca de les ONG no religioses en matèria de

Els estudis científics realitzats en l'àmbit de la psicologia social han constatat que la població dels països occidentals atribueix la responsabilitat de l'existència de la pobresa a l'actuació dels poders fàctics occidentals

cooperació. Crida l'atenció que, malgrat percebre la tasca de les ONG com eficaç, els enquestats prefereixen que la cooperació sigui gestionada per organismes diferents de les ONG. A això s'afegeix que el 70,4% creu que la responsabilitat de l'ajut l'ha de tenir els organismes públics (l'Estat o l'ONU), sobre l'eficàcia dels quals no es pregunta.

Els estudis científics realitzats en l'àmbit de la psicologia social han constatat que la població dels països occidentals atribueix la responsabilitat de l'existència de la pobresa a l'actuació dels poders fàctics occidentals (governos, institucions supranacionals, poders econòmics privats i públics). L'atribució de responsabilitat ens situa en un referent rellevant per comentar aquests resultats. Les persones necessiten explicar els esdeveniments, no només per estar-ne informats i així tenir-ne coneixements, sinó perquè d'aquesta explicació treuen conclusions per a les seves pròpies decisions. Si atribueixen els problemes de desenvolupament a si mateixos, i a la seva pròpia responsabilitat personal, són ells qui han de resoldre el problema. Si l'atribueixen a altres, és dels altres la responsabilitat de resoldre'l. Això suposa que **el grau d'implicació i la manera d'implicar-se en la cooperació estarà influït per la creença que cadascú tingui sobre a qui se li ha d'atribuir la responsabilitat de la necessitat d'ajut.**

Les dades del baròmetre, així com les investigacions dutes a terme a l'Estat espanyol i altres països, suggereixen que la

població creu que el tema de l'ajut al desenvolupament és un assumpte que han de delegar en altres. Els altres són responsables de l'ajut perquè són també responsables de la situació de pobresa, manca d'educació o absència de respecte als drets humans en altres països. En deixar als "poders d'occident" la gestió de la cooperació, la ciutadania ja ha pres la seva decisió, i pot desentendre'ns. L'eficàcia de la gestió no és cosa d'ell sinó dels organismes als qui s'ha fet la delegació. Així s'explica, en part, que una majoria d'enquestats consideri que l'ajut ofert fins aleshores no és eficaç, que les ONG sí són eficaçes, i que tanmateix, malgrat això, han d'encarregar-se els organismes públics nacionals i transnacionals de gestionar la cooperació (només el 20,9% dels enquestats opinen que les ONG gestionen un volum representatiu de l'ajut).

Si som rigorosos, seria més exacte dir que cada ciutadà no creu en la seva responsabilitat personal. **Un estudi realitzat a la Universitat Jaume I ens situa en la diferència entre conèixer i creure, i la seva rellevància per comprendre, almenys en part, la insuficient implicació personal de la ciutadania en la cooperació al desenvolupament. Les creences són descriptives, el coneixement no.** Per tant, el que haig de fer està relacionat amb allò que crec i no amb el que conec. Els resultats de l'estudi esmentat revelen que la ciutadania espanyola coneix que el seu mode de vida, basat en el consum i la recerca de benestar personal, pot ser responsable que altres països vegin limitades les seves possibilitats de desenvolupament econòmic i social. Aquest coneixement podria situar la responsabilitat dels problemes de desenvolupament d'aquests països en la ciutadania i no en governos o altres organismes amb poder o, almenys, no només en ells. Tanmateix, quan indaguem sobre el que creu i ho diferenciem d'allò que coneix, la ciutadania espanyola no considera en la seva agenda de creences i conductes associades, la possibilitat de la seva pròpia responsabilitat personal.

Si bé el coneixement no induïx comportament, és el germen de la configuració de creences, la qual cosa indica que la ciutadania està llesta per creure en la seva pròpia responsabilitat. Tenen el coneixement, només necessiten creure-hi. I aquí és on els mitjans de comunicació i les campanyes de conscienciació tenen un paper important per complir, si hi creuen. Entenem que la comunicació orientada a traslladar la responsabilitat de l'eficàcia de la cooperació en exclusiva a tercers, desvia el sentit d'autoresponsabilitat, l'allunya de la consciència de cada ciutadà. Són necessàries formes de comunicació orientades a donar credibilitat a la noció, ja coneguda, que la nostra forma de vida és corresponsible dels problemes de desenvolupament d'altres països. Tanmateix, per oferir aquesta visió de la cooperació, és necessari que aquells que tenen el poder de fer-ho, creguin primer en ell.

+info

CIS.
Distribucions Marginals.
Baròmetre de desembre.
Estudi núm. 2746,
desembre 2007.

+biblio

"Las causas de la pobreza en el Tercer Mundo. Imagen social y conducta de ayuda"
Daniel Pinazo, Rosana Peris y M^a
José Gámez, 2005. Universitat Jaume I, Col·lecció Cooperació i Solidaritat. Projectes, 3.